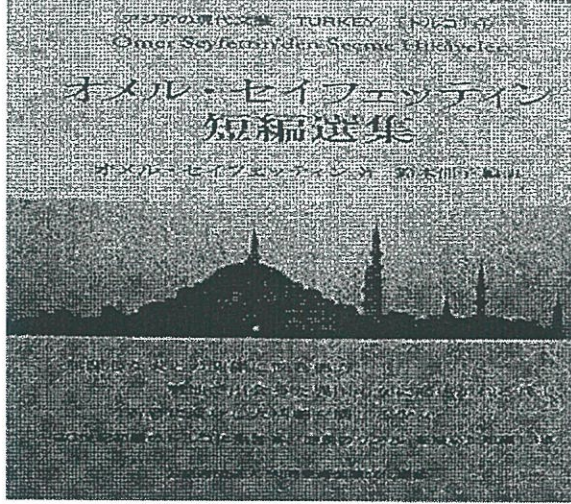

Kitap Tanıtımı/Book Review: Ikuko Suzuki, *Ömer Seyfettin Tanpensenshū, The Daido Life Foundation*, Osaka, Kasım 2020

Japonya’da Türk edebiyatının ilk çevirileri arasında Nasreddin Hoca’nın fıkraları yer alır. Sonraki yıllarda Türk edebiyatından yapılan çevirilere Nazım Hikmet’in şiirleri ve *Ferhad ile Şirin*’i, Turgut Özakman’ın *Şu Çılgın Türkler*’i, *Dede Korkut*; Ahmet Hamdi Tanpınar, Aziz Nesin ve Latife Tekin’in bazı eserleri örnek verilebilir. 2006 yılında Nobel Edebiyat Ödülü almasının ardından da Orhan Pamuk’un eserlerinin tamamına yakını Japoncada yayımlandı. Yakın zamanda çevrilenler arasında ise Elif Şafak’ın *On Dakika Otuz Sekiz Saniye* adlı romanı yer alıyor. Bu eserlerin tümü Japon çevirmenler tarafından Türkçe aslından Japoncaya kazandırılmıştır. Bu yazıya konu olan Ömer Seyfettin’den seçilmiş hikâyeler de Japoncaya Ikuko Suzuki tarafından aktarılmıştır. Ömer Seyfettin’in Japoncaya ilk çevrisinin, yazarın ölümünün 100. yılı olan 2020’de yapılması ayrıca önem taşımaktadır.

2020 yılı 36 yıllık kısa yaşamına hikâye, şiir, tiyatro oyunu, makale, deneme gibi çeşitli edebî türlerde çok sayıda eser sığdıran Ömer Seyfettin’in

* Prof. Dr., Erciyes Üniv., Edebiyat Fak., Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı/Kayseri, email: averdemir@erciyes.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8891-6977

100. ölüm yıldönümüydü. Ülkemizde Erciyes Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Hülya Argunşah, yazarın dönemin süreli yayınlarında kalmış ve büyük kısmı takma adla kaleme alınmış yazılarını güncelleyerek yeniden yayımladı (Dergâh Yay., İstanbul, 2020). Ömer Seyfettin külliyatı özgün biçimleriyle daha önce de Argunşah tarafından hazırlanmış ve Dergâh Yayınları tarafından yayımlanmıştı (1999-2001). Argunşah ayrıca değişik zamanlarda yazarın bazı metinlerinden oluşan derlemeleri günümüz Türkçesine sadeleştirerek Millî Eğitim Bakanlığı, Kapı Yayınları ve Kesit Yayınları aracılığıyla okurlarla buluşturmuştu. Yazarın ölümünün 100. yılı dolayısıyla doğum yeri Balıkesir / Gönen başta olmak üzere, ülke çapında çeşitli anma etkinlikleri düzenlendi. Armağan kitaplar ve dergilerde özel sayılar hazırlandı.

Ikuko Suzuki tarafından seçilerek derlenen ve Japoncaya çevrilen *Ömer Seyfettin'den Seçme Hikâyeler*, kâr amacı gütmeyen Daido Yaşam Vakfı (The Daido Life Foundation) adlı uluslararası bir kültür derneği tarafından ücretsiz olarak yayımlandı. Vakıf, kurulduğu 1985 yılından beri ülkeler arası kültürel ilişkileri geliştirerek toplumların birbirlerini daha yakından tanımaları gayesiyle çalışmaktadır. Suzuki'nin bu çeviri çalışması Daido Yaşam Vakfı'nın "Çağdaş Asya Edebiyatı" serisi içinde yer alan ilk Türk edebiyatı eseridir. Çağdaş Asya Edebiyatı serisinde roman, öykü, şiir, deneme gibi çeşitli türlerde edebiyat eseri çevirileri yer alan diğer ülkeler ise şunlardır: Hindistan, Endonezya, Kamboçya, Sri Lanka, Tayland, Pakistan, Bangladeş, Filipin, Vietnam, Malezya, Myanmar, Laos ve İran. 2012 yılından itibaren eserlerin geniş bir okur kitlesine ulaşılabilmesine yönelik olarak, vakıf internet sitesinden PDF formunda ücretsiz olarak indirilmesi sağlanmıştır. Suzuki, Ömer Seyfettin olmadan çağdaş Türk edebiyatı düşünülmemeyeceği için onu Vakıf tarafından yayımlanan çağdaş Asya edebiyat serisine dâhil etmenin uygun olacağına karar vermiş¹ ve çevirisini yapmıştır. Bu kitabın da PDF formunun vakfın internet sayfasından ücretsiz olarak indirilerek Japonya'da geniş bir okur kitlesine hitap etmesi amaçlanmıştır.²

Çevirmen Ikuko Suzuki, Seikei Üniversitesi, Japon Edebiyatı Bölümü'nden 1998 yılında mezun olmuştur. 2011 yılında Marmara Üniversitesi'nde Türkiyat Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde *Ahmet Haşim'in Estetik Anlayışını Besleyen Bir Kaynak Olarak Haiku* başlıklı yüksek lisans tezini tamamlamıştır. Çeşitli medya kuruluşlarında Japonca-Türkçe tercümanlık ve redaktörlük de yapan Suzuki, Ömer Seyfettin'le

¹ Ikuko Suzuki, Söyleşi: Ali Volkan Erdemir, (e-mail), 08 Nisan 2021.

² <http://www.daido-lifefd.or.jp/business/publication/publish/turkey/turkey1.html>

Marmara Üniversitesi'nde yüksek lisans tez çalışmasını yaptığı dönemde tanıştığını, onun bir realist yazar olmasından ve bu realist bakış açısına dayanan soğukkanlı mizah anlayışından etkilenecek "Bu yazar çok ilginç" diye düşündüğünü ifade etmektedir.³

Omeru Seifettin Tanpensenshū / Ömer Seyfettin'den Seçme Hikâyeler (The Daido Life Foundation, Osaka, Kasım 2020), 197 sayfadan oluşuyor. Suzuki, "çeşitli görüşlerdeki insanların öykülerini"⁴ dikkate alarak hikâye seçimlerini yaptığını belirtiyor. Hikâyelerde iki kaynaktan seçim yapılmıştır. "Muayene", "Perili Köşk", "Sivrisinek", "Çakmak", "And", "İlk Cinayet", "Türkçe Reçete", "Külâh" için *Sivrisinek* derlemesi (Editör: Semih Gümüş, Yayına Hazırlayan: Müren Beykan, Güneşli Kitaplığı, 2008) ve "Mermer Tezgâh", "Eleğimsağma", "Nakarat", "Gizli Mabet", "Baharın Tesiri" için ise Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları tarafından yayımlanmış kitaplar kullanılmıştır.

On üç hikâye kitapta şu sıralamasıyla yer almaktadır: "Muayene", "Perili Köşk", "Sivrisinek", "Çakmak", "And", "İlk Cinayet", "Türkçe Reçete", "Külâh", "Mermer Tezgâh", "Eleğimsağma", "Nakarat", "Gizli Mabet", "Baharın Tesiri".

Omeru Seifettin Tanpensenshū / Ömer Seyfettin'den Seçme Hikâyeler'in sunuş yazısı, başta Orhan Pamuk ve Latife Tekin'in eserleri olmak üzere pek çok eseri Japoncaya kazandırmış olan Osaka Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Ryo Miyashita tarafından kaleme alınmıştır. Miyashita sunuş yazısında Ömer Seyfettin ve Türk edebiyatı konusunda şunları belirtmektedir: "Bu kitapta çevirileri yer alan Ömer Seyfettin'i, Türk edebiyatını bilen herkes 'mutlaka çevrilmesi gereken' yazarlardan biri diye düşünür. Kendisi düzyazıları olan, Yeni Lisan Hareketi'nin önderlerinden olmakla birlikte çocuklar için kaleme aldığı çok sayıdaki öyküyle Türk çocuklarının dil eğitimine katkı sağlamış modern-çağdaş dönemin büyük yazarlarından biri olarak tanınır. Meiji Dönemi (1868-1912) yazarlarının sıkıntılarını bilen biz Japonlar, edebiyatla halk eğitiminin oluşturulması için içtenlikli tavrı karşısında kendisine sempati duymadan edemeyiz. Dilerim ki Suzuki Hanım'ın bu çevirisi bir başlangıç olur ve Batı kültürü ile İslam arasında mücadeleyle geçen 100 yıllık süreç içinde her iki kültürden de beslenen Türk edebiyatının cazibesini geniş kesimlere tanıtmaya imkânı devam eder."⁵

³ Ikuko Suzuki, Söyleşi: Ali Volkan Erdemir, (e-mail), 08 Nisan 2021.

⁴ Ikuko Suzuki, *Omeru Seifettin Tanpensenshū*, The Daido Life Foundation, Osaka, Kasım 2020, s. 195.

⁵ *age.*, s. 3.

Öykülerden sonra yer verilen değerlendirme bölümünde Suzuki üç kaynaktan yararlanmışır: İnci Enginün, *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e 1839-1923* (Dergâh Yayınları, İstanbul, 2006); Orhan Okay, *Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı* (Dergâh Yayınları, İstanbul, 2005); Nâzım Hikmet Polat, *Ömer Seyfettin Bütün Hikâyeleri* (Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2011).⁶

Suzuki, yazar hakkında öncelikle şu görüşleri belirtir: "Ömer Seyfettin, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde etkin olmuş Türk yazar, asker ve öğretmendir. Kısa yaşamına pek çok eser sığdırmış ve harika bir öykü yazarı olarak bilinir. Yeni Lisan Hareketi ve Türkçenin sadeleştirilmesi çalışmalarına büyük katkı sağlamıştır. Eserlerinin realizm etkisini aldığı söylenir. Aynı zamanda da öz yaşamundan konuları kullandığı 'ben-roman'ın öncülerindendir."⁸

Suzuki'nin değerlendirmesinde sırasıyla "Ömer Seyfettin", "Yeni Lisan Hareketi ve Ömer Seyfettin", "Ömer Seyfettin ve Edebiyat", "Asya'nın Doğu ve Batısındaki Yeni Lisan Hareketi Bilinci" başlıkları yer almaktadır. Suzuki, son başlıkta Japonya ve Osmanlı'daki dil hareketi için şunları belirtir: "Japonya'daki konuşma dili ile yazı dilinin bir olması hareketinin çıkış noktası hükümetin modernleşme politikalarından biridir. Ömer Seyfettin ve arkadaşlarının İstanbul Türkçesini temel almaları örneğinde olduğu gibi standart dil sorunu ülkenin modernleşmesinin odak noktalarından biriydi. (...) Ancak, Japonya'da hem hükümetin modernleşme-Batılılaşma politikası hem de aydınların yeni lisan hareketi söz konusuysa, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki yönetimin Yeni Lisan hareketine yönelik bir katkısı görülüyordu."⁹

Neticede, Ömer Seyfettin'in öykülerinin tam da onun 100. ölüm yıldönümüne denk gelen 2020 yılında Japon araştırmacı ve çevirmen Ikuko Suzuki'nin özenli çevirisiyle Japoncada yayımlanması önemlidir. İki ulusun birbirlerine edebiyat penceresinden bakışına imkân sağlayan Suzuki'nin bu çevirisinin farklı kültür ve uzak coğrafyaları birbirine tanıdık kılma noktasında önemli bir işlevi yerine getirdiğini söylemek gerekir.

⁶ *age.*, s. 194.

⁷ 20. yüzyıl başında Japonya'da Shimasaki Toson adlı yazarın başıru çektiği "watakushi-shosetsu" akımı. Yazar kendi yaşamı ve deneyimlerinden yola çıkarak eserinde olabildiğince gerçekçi bir yaklaşım sergiler.

⁸ Suzuki, *age.*, s. 183

⁹ *age.*, s. 193.